

7/4761

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü

SAYI : B.07.0.BHM.0.00. 4394-12286

39502 *22.12.2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Başbakanlığa muhatap 22/10/2008 tarih, KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00. 02-7/4761-8396/17628 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Sayın Kemal KILIÇDAROĞLU tarafından Başbakan Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'a tevcih edilen ve Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılması tensip olunan yazılı soru önergesine ilişkin açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

1. Bahse konu önergede; Devlet, 1993-2003 yılları arasında üzerine düşen denetim görevini sağlıklı bir şekilde yapmış olsaydı, Çukurova Elektrik A.Ş. (ÇEAŞ) ile Kepez Elektrik T.A.Ş.'nin (Kepez T.A.Ş.) yasalara uygun olmayan işlemler yapmasının önlenebilir olup olmadığı,
2. Bu süreç içinde ÇEAŞ ile Kepez T.A.Ş. hisselerini satın alan küçük girişimcilere yüklenebilecek herhangi bir hatalı davranış bulunup bulunmadığı,
3. Herhangi bir suçu veya hatası olmayanlara hakları olan paranın ve temettü gelirlerinin ödenmesinin gerekip gerekmediği,
4. Mağdur edilen insanlar için gelecekte yapılması planlanan herhangi bir düzenleme olup olmadığı,

hususlarının cevaplandırılması istenmektedir.

1- Devletin, 1993-2003 Yılları Arasında Üzerine Düşen Denetim Görevini Sağlıklı Bir Şekilde Yapıp Yapmadığı ve Şirket'in Yasalara Uygun Olmayan İşlemler Yapmasını Önlemesinin Mümkün Olup Olmadığı;

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (Bakanlık) ile ÇEAŞ ve Kepez T.A.Ş. arasında 1998 yılında imzalanan "Görev Verilmesine İlişkin İmtiyaz Sözleşmeleri"nin, Bakanlığın 12/06/2003 tarihli kararı ile feshedilmesi üzerine, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB, Borsa) Yönetim Kurulu tarafından, anılan şirketlere ait hisse senetlerinin Gözaltı Pazarı'ndaki işlem sıraları geçici olarak kapatılmıştır.

Söz konusu şirketlerin imtiyaz sözleşmelerinin iptaline ilişkin Bakanlar Kurulu'nun 2003/5712 sayılı kararının 17/06/2003 tarih ve 25141 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanması üzerine, İMKB Yönetim Kurulu'nun 17/06/2003 tarihli toplantısında, ÇEAŞ ve Kepez T.A.Ş.'nin esas faaliyetlerini sürdürebilmesi için gerekli imtiyaz yetkisinin Bakanlar Kurulu tarafından iptal edilmiş olması nedeniyle, Genel Yönetmelik ve İMKB Kotasyon Yönetmeliği'nin ilgili hükümleri gereğince, Şirketlerin Kot Dışı Pazar (Gözaltı Pazarı) kaydında bulunan hisse senetlerinin Borsa pazarlarından ve Borsa kaydından çıkarılmasına ve işlem görmekten sürekli olarak men edilmesine karar verilmiştir.

Şirketlerin, halka açık şirket niteliği taşımaları nedeniyle Sermaye Piyasası Kurulu tarafından ÇEAŞ ve Kepez T.A.Ş. hakkında düzenli denetimler yapılmış, bu kapsamda 1995 ile 2004 yılları arasında ÇEAŞ ile ilgili olarak 15 denetleme raporu, Kepez T.A.Ş. hakkında ise 12 denetleme raporu düzenlenmiştir.

Bunun dışında; ÇEAŞ ve Kepez T.A.Ş. hakkında 558 sayılı Kanun Hükmünde Kararname gereğince atanan şirket yönetim ve denetim kurulu üyelerinin azledilerek yerlerine başka kişilerin atanmasına dair genel kurul kararının kararın mutlak butlanla yokluğunun tespiti, Şirketin ana sözleşmesindeki maksat ve mevzuuna aykırı iştirak işlemlerinin hükümsüzlüğünün tespiti, Kurul tarafından istenilen defter ve belgelerin teslimi, çimento şirketlerinin sermaye artırımlarında şirketin rüçhan hakkını kullanmaması sonucunda Rumeli Elektrik A.Ş. ye yapılan hisse satışlarının iptali, hukuka aykırı olarak grup bankalarına kullandırılan kredilerin iptali, usulsüz alınan kredilerin iptali, şirket ile diğer grup şirketleri arasında gerçekleştirilen hisse senedi alım satım işlemlerinin hükümsüzlüğünün tespiti ve iptali, esas sözleşmeye ve Sermaye Piyasası Kanunu'na aykırı yönetim kurulu kararlarının ve bu kararlara dayalı olarak tesis edilen işlemlerin iptali, grup şirketlerine ve Genç Parti'ye yapılan kaynak aktarımlarının iptali talepleriyle hukuk mahkemelerinde muhtelif davalar açılmış, şirket yetkilileri hakkında ise suç teşkil eden fiilleri nedeniyle suç duyurusunda bulunulmuş, açılan ceza davaları müdahil sıfatıyla takip edilmiştir.

Küçük hissedar olarak isimlendirilen hissedarlar tarafından açılan toplam 615 iptal ve/veya tam yargı davası mevcuttur. ÇEAŞ ve Kepez T.A.Ş.'ye el konulması nedeniyle zarara uğradıklarını iddia eden Şirket hisse senetlerine sahip yatırımcılar tarafından, devlet kurumları aleyhine idari yargı mercilerinde açılan davalarda; *"... hukuka uygun olarak tesis edildiği anlaşılan Bakanlık işlemi ve 2003/5712 sayılı Bakanlar Kurulu kararının uygulanması nedeniyle ortada hizmet kusuruna dayalı tazmin sebepleri bulunmadığı gibi, kusursuz sorumluluk ilkesine göre de tazminat ödenmesini gerektirir bir durum bulunmamaktadır."* ifadesine yer verilmiş, davalı idarelerin kanunla kendilerine verilen görev ve yetkileri gereği gibi yerine getirmiş olduğu, hizmet kusurlarının bulunmadığı gerekçesiyle davaların reddine hükmedilmiştir.

Nitekim; Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu kararlarında *".. Dava konusu olayda davacı söz konusu Şirket hisse senetlerine sahip olduğu, ortağı konumunda bulunduğu, her ticari faaliyette kâr sağlamak asıl olmakla beraber, zarar etmek de olası olduğundan, zarara uğrayabilme riskinin sürdürülen faaliyetten soyutlanma olanağı bulunmadığından, uğranıldığı ileri sürülen zararın yukarıda açıklanan hizmet kusuru ilkesi gereği tazmin edilmesine imkân bulunmamaktadır."* gerekçesiyle davacıların temyiz istemleri reddedilmiş, davaların reddine ilişkin mahkeme kararları onanmış, karar düzeltme talepleri ise reddedilmiştir.

Öte yandan; Sermaye Piyasası Kurulu'nun kamuyu aydınlatma düzenlemeleri ile halka açık şirketlere ilişkin önemli sayılabilecek tüm bilgilerin yatırımcıya ulaştırılması sağlanmış, dolayısıyla ÇEAŞ ve Kepez T.A.Ş.'nin bir "İmtiyaz Sözleşmesi"ne bağlı olarak faaliyetlerini yürüttükleri kamuoyunun bilgisine sunulmuştur. Öte yandan Kurulca yapılan tespitlerin ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesini teminen, konuya ilişkin Kurul kararları ve bu kararlar uyarınca yapılan yasal işlemlere ilişkin gelişmeler hakkında kamu tam ve eksiksiz bir biçimde bilgilendirilmiştir.

Sermaye Piyasası Kurulu tarafından 2000 yılı Haziran ayında yapılan denetimde ÇEAŞ'ın imtiyaz sözleşmesini ihlâl niteliğindeki uygulamalarının saptanması üzerine, 06.10.2000 tarih ve 12277 sayılı yazı ile *"Şirket faaliyetlerinin 3096 sayılı Kanun'un 8 inci maddesi, Yönetmeliğin 12 nci maddesi ile İmtiyaz Sözleşmesinin 15 ve 19 uncu maddeleri kapsamında değerlendirilmesini teminen"* Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na imtiyaz sözleşmesinin iptal edilebilirliği hususunda bildirimde bulunulmuş, aynı tarihte (06.10.2000), sözleşmenin iptali olasılığı, 2000/39 sayılı Haftalık Bülten ve İMKB Günlük Bülteninde kamuya duyurulmuştur.

Ayrıca Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından da, Şirketlerin 4628 sayılı Kanunla getirilen iletim tesislerinin devri yükümlülüğünü yerine getirmemelerinin ve görev bölgelerindeki serbest tüketicilerin enerji tedarikçilerini seçmelerine engel olmalarının mevzuata aykırılık teşkil ettiği Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na bildirilmiştir.

Şirketlerle imzalanan İmtiyaz Sözleşmelerinde, Görev Bölgelerinde halen TEDAŞ uhdesinde bulunan dağıtım tesislerini devralmak ve işletmek zorunluluğu getirilmesine rağmen, Şirketlerin uzlaşmaz tutumu nedeniyle dağıtım tesislerinin devir işlemleri gerçekleştirilmemiş, Şirketler 3096 Sayılı Kanun ve Sözleşmenin 12'inci maddesine uygun Enerji Satış Anlaşması (ESA) yapmaktan kaçınmışlar, kamulaştırma yoluyla elde edindikleri taşınmazları mevzuat gereğince Hazine adına tescil ettirmeleri gerekirken tapu tescillerini kendi adına yaptırmışlardır.

ÇEAŞ'ın; mevzuata ve sözleşmeye aykırı davranışları nedeniyle ve SPK mevzuatı açısından SPK Başkanlığınca yapılan denetimler sonucu hazırlanan rapor üzerine, 1995 yılında 3096 sayılı Kanuna göre istihsal edilen Bakanlar Kurulu Kararı'nın iptali için Kararname istihsal edilmiş, bu Kararname Cumhurbaşkanlığı Makamı tarafından iade edilmiştir. Bunun üzerine 1995 yılı Kasım ayında ÇEAŞ'ın faaliyetlerine el konulmuş, bu süre içerisinde bazı ihtilafların giderileceğine dair verilen taahhütname üzerine el koyma kararı kaldırılmıştır. Ancak; verilen taahhüde rağmen ihtilaflı konuların çözümünde bir ilerleme sağlanamamıştır.

2002 yılından itibaren ÇEAŞ ve Kepez'in denetim faaliyetlerine başlanmış, yapılan denetimlerde bilgi ve belgelere ulaşılması Şirketler tarafından engellemeye çalışılmıştır.

Gerek ÇEAŞ ve gerekse Kepez T.A.Ş. uygulama ve faaliyetlerindeki tutum ve davranışları sebebiyle yıllardır süre gelen ihtilaflar ve sorunlar yaşanmasına sebep olmuşlardır. Bu konularda Şirketler, sözleşmelerin tarafı olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından defalarca uyarılmış, ancak Şirketlerin tutum ve davranışlarında değişiklik olmaması, imtiyaz sözleşmelerinin yürütülmesini çekilemez hale getirmesi karşısında fesih kaçınılmaz olmuştur.

Sonuç olarak Devlet kurumları, 1993-2003 yıllarını da kapsayan süreçte kanunların kendisine verdiği denetim, koordinasyon ve önlem alma yükümlülüğünü zamanında ve eksiksiz bir şekilde yerine getirmiş, doğan zarardan herhangi bir hizmet kusuru olmadığı hususu ise kesinleşmiş yargı kararları ile tespit edilmiştir.

2) ÇEAŞ ile Kepez T.A.Ş. Hisselerini Satın Alan Küçük Girişimcilere Yüklenebilecek Herhangi Bir Hatalı Davranış Bulunup Bulunmadığı;

Sermaye piyasasında şirket hisse senetlerine yapılan yatırımların fiyatının, şirketin gerçek değerini yansıtıp yansıtmadığı yatırımcının yapacağı teknik ve temel analizler sonucu elde edeceği bulgulara bağlıdır. Diğer yandan, hisse senedi satın alınırken ödenen bedel şirketin gerçek durumunu yansıtmamasına rağmen, şirketin ticari faaliyetlerinde zamanla meydana gelen gelişmeler sonucunda hisse senedi fiyatında düşüşler yaşanması olağan bir gelişmedir. Bunun da ötesinde, yatırım yapılan şirketin, somut olayda olduğu gibi, faaliyet lisansını kaybetmesi; iflas etmesi dahi mümkündür. Bütün bu olası riskler şirket hisse senetlerine yatırım yapılırken gözetilmek durumundadır.

Bu çerçevede; sermaye piyasalarında işlem yapmak suretiyle ÇEAŞ ve Kepez T.A.Ş. hisse senetlerini alan yatırımcılar da belli bir risk üstlenmişlerdir. Enerji sektöründe faaliyet gösteren Şirketlerin sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmemeleri ve sözleşmeyi ihlal etmeleri, bunun doğal sonucu olarak da sözleşmenin feshedilmesi, Şirketlerin ticari faaliyetlerini önemli ölçüde etkilemiştir. İmtiyaz hakları sona ermiş, kurulma gayeleri ortadan kalkmıştır. Bu durum söz konusu Şirketlerin hisse senetlerinin değerini önemli ölçüde etkileyeceği ve yatırımcıların sağlıklı bir karar vermeleri de mümkün olamayacağı için; İMKB tarafından hisse senedi işlemleri önce geçici olarak durdurulmuş, belirsizliklerin devam etmesi üzerine işlem sırasının kapalılık halinin devamına karar verilmiştir. Nihayetinde, Şirketlerin Borsa kotunda kalma koşullarını yitirmeleri üzerine İMKB yönetim kurulu kararı ile hisse senetleri borsa kotundan çıkarılmış ve işlem görmekten sürekli olarak men edilmiştir.

İmtiyaz sözleşmeleri iptal edilen ÇEAŞ ve Kepez T.A.Ş'nin tüzel kişiliği devam etmekte, ancak esas faaliyet konusunda iştigal etme olanağı hukuken mümkün bulunmamaktadır. Bununla birlikte, Şirketlerin hisse senetlerini elinde bulunduran yatırımcılara karşı yükümlülükleri ve buna bağlı olarak da söz konusu yatırımcıların ortak sıfatı devam etmektedir. Ancak, işlem görmekten sürekli olarak men edilmesine karar verilen Şirketlerin hisse senetlerini elinde bulunduran yatırımcıların, Şirket hisse senetlerini Borsada satmaları mümkün bulunmamaktadır.

Bu çerçevede, Sermaye Piyasası Kurulu'nun denetim, gözetim, yaptırım ve kamuyu aydınlatma konusunda yasal yükümlülüklerini yerine getirdiği bir alanda borsadaki bir şirket hissesine yatırım yapan yatırımcıların yukarıda belirtilen riskleri göze aldığı kabulü gerekmekte, devam etmekte olan ortaklık ilişkisinin gereği olarak, hissedarların zararlarının tazminini, Şirketlerin imtiyaz hakkının kaybına ve hisse senetlerinin Borsa kaydından çıkarılmasına neden olan Yönetim Kurulu üyelerinden talep etmeleri mümkün bulunmaktadır.

3) Küçük Hissedarlara Hakları Olan Paranın ve Temettü Gelirlerinin Ödenmesinin Gerekip Gerekmediği

Yukarıda da ifade edildiği üzere; sermaye piyasalarında yatırım yapanların zarar etme olasılığının bulunduğu, bu riskin yatırımlardan soyutlanamadığı, doğan zarara kamu kurumlarının hizmet kusurunun yol açmadığı ve bu zarardan kurumların sorumlu olmadığı kesinleşmiş yargı kararları ile sabittir.

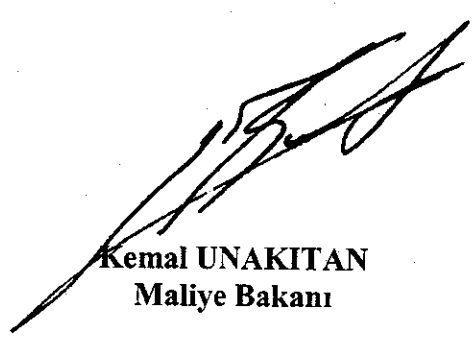
Buna karşılık, hissedarların, zarara uğramalarına haksız eylemleri ile neden olan yönetim kurulu üyelerinden zararlarının tazmin edilmesini isteme imkânına sahip bulundukları da hukuki bir gerçektir.

Mevcut durumda, hissedarların hisse senedi bedellerinin ve temettü gelirlerinin Devlet tarafından ödenmesini öngören yasal ve yargısal bir gereklilik bulunmamaktadır.

4) Mağdur Olan Küçük Hissedarlar İçin Gelecekte Yapılması Plânlanan Bir Düzenleme Olup Olmadığı;

İmtiyaz sözleşmesinin iptal edilmesi ve Şirketlerin hisse senetlerinin Borsa kotundan çıkarılması süreci içerisinde Şirket yönetiminde temsil edilmeyen yatırımcıların talepleri ile ilgili olarak yapılmış bir düzenleme bulunmamaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Kemal UNAKITAN
Maliye Bakanı